

СЪДЪРЖАНИЕ

Съобщения 2

Конкурси 4

Изкуство, думи 8

Предстоящо, хроника 23

Хроника 24

Редактор:

Марияна Аврамова

Оформление:

Александър Стефанов

Коректура:

Мариела Янакиева

Снимки:

Дени Кръстев

На корицата:

Георги Лечев –
„Чадъри III“ – офорт,
акватинта, 1997

За контакти и реклама:

тел. 02) 948 37, вѣтр. 14

02) 943 4421

факс: 02) 946 0212

press@sbhart.com

ИнфоСБХ

ISSN 1313-9622

Захари Зограф – „Автопортрет“, детайл

СБХ, 1504 София, ул. „Шипка“ 6

Годишното събрание на секция „Критика“
ще се състои на 3 декември 2009 г. (четвъртък)
от 15.00 часа в Заседателната зала на IV етаж на ул. „Шипка“ 6.

През месец декември ще се открие 40-то юбилейно издание
на керамичната изложба „Св. Спиридон“.

Творбите ще се приемат на 8 декември 2009 г.
от 10 до 17 часа в изложбения салон на IV етаж – „Шипка“ 6.
В рамките на изложбата с авторска експозиция ще бъде представена
художничката Анастасия Кметова.

Желаещите да кандидатстват за членове на СБХ – секция „Керамика“
през м. януари 2010 г. имат възможност да се представят в изложбата,
която ще продължи и през месец януари 2009.

Участието им ще бъде взето под внимание
от секционната комисия при разглеждане на кандидататурите.
Изложбата се открива на 10 декември 2009 г. от 18 часа.

ТВОРЧЕСКИ ФОНД

По решение на ИБ на СБХ № 78/26.10.2009 се определят цени за една нощувка за ползване на Творческите бази на СБХ за зимния период, считано от 1 ноември 2009 година, както следва:

1. За базите във В. Търново и София:

- за чл. на СБХ и семействата им – 15 лв.
- за чл. на ТФ и семействата им – 16 лв.
- за гости – 20 лв.

2. За базите в Балчик (извън смените за летуване) и Боженци:

- за чл. на СБХ и семействата им – 12 лв.
- за чл. на ТФ и семействата им – 13 лв.
- за гости – 15 лв.

3. За базите във Вършец и Долна Баня:

- за чл. на СБХ и семействата им – 10 лв.
- за чл. на ТФ и семействата им – 11 лв.
- за гости – 13 лв.

4. Творческите бази Боженци и Балчик се затварят от 5 януари до 31 март 2010 година.

5. Творческите бази Вършец и Долна Баня се затварят от 5 януари до 3 април 2010 г. (Великден).

За допълнителна информация и заявки се обръщайте към:
Иванка Атанасова, ул. „Шипка“ 6, ет. 4, тел. 846 52 13.

СЕСИЯ ЗА ПРИЕМАНЕ НА НОВИ ЧЛЕНОВЕ НА СБХ

На основание чл.10 от Устава на Съюза на българските художници се обявява сесия за приемане на нови членове на СБХ.

За кандидатстването е необходимо да се представят:

1. Документи:

- заявление (по приложен образец);

В заявлението кандидатът изрично отбелязва, че е запознат с Уста-

ва на СБХ, приема разпоредбите му и ще изпълнява задълженията си на член, както са регламентирани в него.

Не могат да кандидатстват за членове на СБХ лица, които към момента на кандидатстване са учащи или студенти – бакалавърска или магистърска степен (чл. 9, ал. 2 от Устава на СБХ);

- творческа автобиография;

– материали, представящи творческата дейност на кандидата (за предпочитане фотоси минимален формат 13 x 18 см в папка А4 с пълно описание на заснетите творби – размери, техника, година на създаване, може да се представят и каталози, CD и други; не се разглеждат уеб сайтове);

2. Творби:

- Кандидатите представят:

до 3 (три) творби в оригинал (за живопис, скулптура и приложни изкуства);

до 5 (пет) творби в оригинал (за графика);

списък и копия на публикациите (за изкуствоведи);

репродукции, подготвени за експониране под стъкло с размер 50 x 70 см или 70 x 100 см (за пространствено оформление, дизайн, стенопис, сценография и пр.).

Забележка:

Възможната експозиционна площ е до 4 л.м. за творби, експониращи се на стена и до 4 кв.м. за пространствено-обемни творби. За пространствено-обемни работи, които изискват специален монтаж от автора и са трудни за преместване, се изисква присъствие на автора по време на аранжирането на изложбата.

Творбите и материалите в портфолиото не могат да бъдат учебни или дипломни работи.

Горепосочените материали и творби се разглеждат от разширена комисия, излъчена от УС на СБХ, която прави предложения за прием пред УС на СБХ.

УС на СБХ обсъжда и утвърждава персонално кандидататурите на представените автори по документи и творби.

С творбите на новоприетите членове се организира изложба в залите на СБХ на ул. „Шипка“ 6, която ще се открие на 4 февруари 2010 г. в 17 часа на II и III етаж.

График за провеждане на сесията за приемане на нови членове:

От 4 до 8 януари 2010 – приемане на документи.

От 11 до 15 януари 2010 – заседания на ръководствата на секциите.

На 18 и 19 – заседания на разширена комисия, излъчена от УС на СБХ.

На 21 януари 2010 ще бъде оповестен списък на кандидатите, които трябва да донесат творби.

На 21, 22 и 23 януари 2010 г. – приемане на творби в оригинал.

Заседание на УС на СБХ – на 26 и 27 януари 2010 г.

Окончателните резултати от сесията ще бъдат оповестени на 28 януари 2010 г.

Съгласно чл.10 /1/ от Устава на СБХ:

„Членството се придобива с решение на Управителния съвет, взето с обикновено мнозинство и след плащане на встъпителния членски внос в размер на 50 (петдесет) лв.“

За информация относно условията за кандидатстване, както и процедурата по приемане, се обръщайте към секретарките на секциите:

Албена Спасова и Аннажени Шапкарова – тел. 846 72 48.

XXX МЕЖДУНАРОДЕН КОНКУРС ЗА ГРАФИКА МАЛЪК ФОРМАТ В КАДАКЕС (ИСПАНИЯ), 2010

Статут:

1. Всеки автор участва с 4 графики.
2. Изображението не трябва да е по-голямо от 10 x 10 см. Листът или картонът, на който е прикачено то, не трябва да надвишава 18 x 18 см.
3. Подписаните творби да бъдат изпратени с препоръчана въздушна поща като обикновена пратка от хартия, без стъкло, рамка или паспарту, обявена като „NO COMMERCIAL VALUE“ (без комерсиална стойност) на адрес:
ADOGI, Apartat de Correus 9319, Barcelona 08080, Spain преди 15 март, 2010 г.
4. Правилно попълнен формуляр за участие и автобиография да придружават творбите, с включено: име, дата и място на раждане на твореца и приложена квитанция за платена такса от 80 евро. Платете таксата чрез чек (в европейска банка) на името на Mercedes Barbera или чрез банков превод на сметката на ADOGI CCC: 2100-3447-76-2500015635, IBAN: ES63 2100 3447 7625 0001 5635, BIC/SWIFT CODE: CAIXESBBXXX (банка: „La Caixa“, адрес: Elisa 2 – 08023 Barcelona) или в брой.
5. Жури ще подбере участниците и имената им ще бъдат публикувани на www.miniprint.org – през месец юни.
6. Изложбата ще продължи 82 дни и ще бъде отворена за посетители всеки ден от 18.00 до 21.30 ч., от 26 юни до 15 септември.
7. Приетите творби ще се покажат в Galerie L'Enang'd'Art в Баж, Франция и други, все още неуточнени места.
8. Жури от професионалисти в областта на гравюрата ще изберат 6 печеливши графики, които ще бъдат отпечатани в каталог.
Графиците ще изпратят 5 копия на техните наградени творби на Taller Galeria Fort и те ще останат собственост на ADOGI само за културни цели.
9. Всеки награден творец ще бъде поканен да направи самостоятелна изложба по време на тридесетото издание на конкурса в Кадакес през лятото на 2010 г.
10. Когато пътуващата изложба свърши, което ще отнеме около година, каталог с всички изложени графики и пълна информация ще бъде изпратен на всички, участници заедно с непродадените работи или чекове за продадените.
11. Ще има 33% комисиона за галерията от продажбата. 50 малки графики ще бъдат откупени от ADOGI. Ако авторите искат да продават, се умоляват за приемливи цени.
12. ADOGI си запазва правото да репликира и излага приети работи за промоционална и културна цел.
13. Въпреки че с всички работи ще се борави максимално внимателно, ADOGI не поема отговорност за повреда и загуба, които могат да станат. Работите, които не отговарят на изброените условия, няма да бъдат върнати.
14. Участието предполага, че авторът приема горните условия.
Формуляри за участие може да намерите в деловодството на СБХ или на сайта на проявата www.miniprint.org.

„ОБЩИ“ РЕКЛАМНИ МАТЕРИАЛИ.

Европейският Парламент открива процедура по възлагане на обществена поръчка

Европейският парламент започва открита процедура по възлагане на обществена по-

ръчка с цел: създаване на „общии“ рекламни материали за институцията. Процедурата по възлагане на обществена поръчка е свързана с разработването на идея за комуникационни материали, която ще бъде осъществена посредством изработването на продуктова гама, включваща 27 предмета в различни ценови категории. Тя включва също така производството и доставянето на рекламните предмети. За постигането на тази цел предмет на процедурата по възлагане на обществена поръчка са два рамкови договора.

Европейският парламент търси комуникационна и/или дизайнерска агенция с цел да реализира гама рекламни предмети, като ще отдава основно значение на творческото мислене, както и на качеството на цялостния процес – от производството до доставянето на материалите.

Парламентът желае „общите“ рекламни материали да отразяват идеите на институцията за парламентарна демокрация (диалог, прозрачност, изразяване на гледни точки), основните принципи на европейската интеграция (демокрация, уважение, многообразие), както и европейските ценности, защитавани от ЕП (достойнство, свобода, равенство).

Концепцията и производството на тези материали имат за предмет да бъдат използвани при годишни събития (като наградата „Сахаров“ за свобода на мисълта) или еднократни събития (например Седмица на културата), които се организират от Парламента. Изпълнителите ще следва да произвеждат материалите на различни езици, като това може да включва всички официални езици на Европейския съюз.

Бюджет и график

Бюджетът възлиза на 6 милиона евро за максимален период от 4 години.

Крайният срок за внасяне на оферти е 25 ноември 2009 г.

Линк към поканата за внасяне на оферти:

<http://www.europarl.europa.eu/tenders/invitations.htm>

Контактно лице:

Francis Gutmann

Генерална дирекция за информация. Отдел за организиране на мероприятия.

dgcomm-events@europarl.europa.eu

СЪЮЗЪТ НА БЪЛГАРСКИТЕ ХУДОЖНИЦИ ОБЯВЯВА КОНКУРС МЕЖДУ ЧЛЕНОВЕТЕ НА СБХ (12 ДУШИ) ЗА СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ ОТ ДВА МЕСЕЦА В СИТЕ ЕНТЕРНАСИОНАЛ ДЕЗ'АР – ПАРИЖ И ЗА МЕСЕЦ И ПОЛОВИНА В КЮНСТЛЕРХАУС ШВАНДОРФ, ГЕРМАНИЯ (2-МА ДУШИ) ПРЕЗ 2010 Г.

УСЛОВИЯ ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРСА:

В конкурса за Сите дез'Ар могат да участват кандидати от всички секции, които не са пребивавали в ателиетата в Париж. В конкурса за Швандорф могат да кандидатстват всички желаещи художници на общо основание. Може да се участва и в двата конкурса едновременно. Базата в Швандорф е специализирана за живопис, графика (литография и дълбок печат), инсталация, керамика, скулптура, критика и теория. Материалите и пътните се поемат от авторите. Възможните дати за Швандорф са от 1 март до 15 август и от 1 октомври до 15 ноември 2009 г.

Желателно е авторите да ползват немски или английски език.

Необходими документи:

1. Молба
2. Творческа автобиография

3. Снимков материал или каталог, представящ автора, критически текстове

4. Разписки за платен членски внос на СБХ.

Подаване на документите – 14 декември 2009 г.

Международен отдел на СБХ, ул. „Шипка“ 6, IV ет., от 10.00 до 17.00 ч.

Изисквания:

- до три (3) творби в оригинал (за живопис, скулптура, декоративни изкуства);
- до пет (5) творби в оригинал (за графика);
- списък и копия на публикациите (за изкуствоведи);
- репродукции (за пространствено оформление, дизайн, стенопис, сценография и пр.).

Забележка: Възможната експозиционна площ за стенни творби е до 6 л. м., за пространствено-обемни до 6 кв. м. Обемно-пространствените творби, които изискват специален монтаж от автора и не подлежат на преместване при аранжиране на изложбата, да се представят в документален (снимков) материал.

На същата дата (14 декември) участниците в конкурса трябва да предадат и своите творби на 2 и 3 ет., ул. „Шипка“ 6 от 11.00 до 17.00 ч.

Не се допускат студентски и дипломни работи, както и творби, участвали в други конкурси на СБХ.

Решението на журито ще бъде обявено на 18 декември при откриването (18.00 ч.) на изложбата от творби на кандидатите в галерията на СБХ. Участниците в нея трябва да вземат обратно творбите си в двудневен срок след датата на закриването ѝ.

Спечелилите конкурса правят дарение на творби за СБХ.

За сведение предоставяме сайта на базата в Швандорф www.schwandorf.de

XXI МЕЖДУНАРОДНО БИЕНАЛЕ ЗА СЪВРЕМЕНЕН ДИЗАЙН В КЕРАМИКАТА, ВАЛОРИ (ФРАНЦИЯ), 2010 г.

Организация:

Биеналето се организира от 1966 г. в гр. Валори с цел да подпомага и възнагражда артистичното творчество в областта на керамиката. Специално с това издание организационния комитет иска керамичното изкуство да стане част от света на съвременното изкуство. Събитието се организира със съдействието на Кметство Валори – Голф Жуан.

Две са главните събития, около които ще се проведе Международното биенале тази година:

- конкурс за керамици, които са граждани на държава членка на Европейския съюз, с изложба и обявяване на награди.
- изложба с подобрени работи от държава, поканена да участва като почетен гост. Избраната държава за 2010 е Съединените Американски Щати.

Конкурсът цели да поощри и популяризира европейските таланти с използването на репутацията на Валори, като град на керамици за трамплин към признаване в света.

Категории:

- съдове: работа върху форма и декор.
- дизайн: на често употребявани индустриални и полуиндустриални фабрично изработени керамики.
- архитектурни, скулпурни или концептуални керамики (инсталации).

За да се участва в конкурса работите трябва да отговарят на следните условия:

Приемат се само оригинални творби. Те трябва да бъдат представени само от истинския им създател и само той може да бъде кандидат.

Конкурсът е отворен за всеки творец или група творци (индивидуално идентифициран

в групата), над 18 годишна възраст в момента на кандидатстване. Могат да бъдат представяни работи създадени или произведени след 01.12.2006 г.

За архитектурни работи, участниците трябва да уточнят дали тяхната работа е:

- мащабен модел;
- цялостен елемент;
- структурна част.

Всеки участник има право да кандидатства във всяка категория:

- ако участва в повече от една категория, няма право да представи повече от една работа за всяка;
- ако участва само в една може да представи най-много две работи за категория.

Официалните езици на конкурса са френски и английски.

Папката за кандидатстване трябва да съдържа (на хартия и на електронен носител CD): – фотокопие на документ за самоличност;

- формуляр за кандидатстване, попълнен на френски или английски;
- автобиография (CV) в хронологичен ред;
- портрет снимка (300 dpi, 10 x 15cm, format.tiff);
- папка с фотографии с 3 репродукции на кандидатстващата работа от различни гледни точки, за да бъде оценен мащабът за дигиталните снимки (300dpi, 21 x 29.7cm, format.tiff). Името на всяка работата да се вижда като наименование на компютърния файл;

– текст от най-малко 650 думи (и не повече от 1200 знака), описващ техниката, идеята и пространственото разположение, на френски или английски.

Комплектованата папка върху хартия и CD- ROM трябва да бъде изпратена на адрес: Comité de la Biennale, Biennale Internationale de Vallauris (BICC), Hotel de Ville-Place Jacques Cavasse- 06220 Vallauris преди 31.12.2009 г.

Електронен вариант на папката може да бъде изпратен онлайн на имейл: biennale@vallauris.fr

Папка, която не отговаря на посочените изисквания или е непълна, няма да бъде представена на журито.

Жури: 10-членно авторитетно жури от керамици, куратори и галеристи ще направи селекция в края на месец януари 2010 г. Специално внимание ще бъде обърнато на оригиналността и креативността. Избраните кандидати трябва да изпратят своите оригинални работи в съответствие с условията.

Награди

Наградите ще бъдат връчени по време на тържественото откриване на изложбата в музея „Манели“, Валори. Ще бъдат раздадени: **една награда Гран при на град Валорис на стойност 15 000 евро**, за която се състезават всички категории; **три награди на град Валорис на стойност 5 000 евро**, по една за всяка категория, и **специална награда за млад автор под 35 години на стойност 5 000 евро**.

Срокове: 31.12.2009 г. – краен срок за подаване на пълната папка за кандидатстване (формуляри, снимки);

- януари 2010 – жури за избор на участници;
- краят на януари 2010 – информирание за резултатите от избора;
- 28.02.2010 – краен срок за получаване на избраните работи;
- март 2010 – жури за връчване на наградите;
- юли – ноември 2010 – изложба.

За повече информация се обръщайте към посочения адрес и към тел. 04 93 64 34 67, website: www.vallauris-golfe-juan.fr, e-mail: biennale@vallauris.fr

ГЕОМЕТРИЯТА – ОСНОВА НА ЕДНА ИЗЛОЖБА. ЛАБИРИНТЪТ – ФОН НА ЕДНА СИТУАЦИЯ

Обща изложба на секция „Монументални изкуства“, ул. „Шипка“ 6, етаж 3, 15-31.Х.

„Квадрат, триъгълник и кръг“ е отвореното тематично мото на поредната годишна изложба на секция „Стенно-монументални изкуства“ към СБХ. Монументалистите използват визуалния код на геометрията и в залата на националния изложбен комплекс на ул. „Шипка“ 6 могат да бъдат видяни разнообразни прочити на форми и фигури.

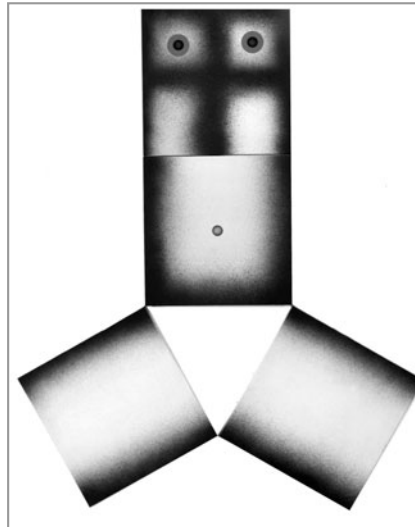
Прочитите на кръг, квадрат и триъгълник в изложбата варират от пространствените решения в композицията на Панайот Панайотов, през семантично уплътнените хрумвания на Олег Гочев и Андрей Янев до колажното натрупване в платната на Анелия Александрова или методичното, колоритно-пространствено изграждане при Константин Марков.

Стенописците обикновено винаги се отличават от останалите художници в своите работи. Те емблематично се разпознават по дисциплината, по прецизността в подхода, по грамотността и по владеенето на рисунката. В експозицията тези умения се констатират в произведенията на монументалисти от различни поколения, като се започне от Йордан Марков и Илия Илиев, премине се през Олег Гочев и Андрей Янев и се стигне до Константин Марков и Анелия Александрова.

Интересен подход предлагат Йордан Марков и Илия Илиев. Първият създава живописно платно, което съвместява архитектурника, живописност и конструктивна топлота, която го сродява със стенопис, а вторият се вписва в експозицията като разглежда проблема на геометрията многопланово.

Дотук добре. Тези художници показват ниво, правят експозиция. Към тях могат да се добавят и Станимир Божилов и Венера Константинова.

В контекста на настоящата изява обаче възниква в съзнанието ми един напълно резонен въпрос относно активността на авторите в организирания от СБХ изложби на секциите. Секция „Стенно-монументални изкуства“ е доста многочислена, но защо ли всяка година участват едни и същи имена и броят на желаещите да се включват от година на година намалява? Тогава се проявява един друг феномен. Експозициите се запълват с различни „гранични“ по характер материали като метал и стъкло, дърво. Към това се прибавя и липсата на подбор на авторите. В това естествено няма нищо лошо, само че когато не се прилагат критерии, стойностните художници се обезличават. Тук бих поставила за себе си и въпроса за тематичната рамка. Поставянето на определен надслов на изложбата не е лоша идея. Тъкмо обратното и, разбира се, ако се знае как да се уплътни тематичната рамка – със селекция, с концепция, с експозиционно-концептуален възглед. Имам чувството обаче, че поставянето на тези възможно най-широки рамки, естествено за да могат да се включат и без това трудно уловимите художници, се прави просто, за да има нещо,

Олег Гочев

което да изглежда интригуващо, обединяващо, „концептуално“. Впоследствие се получава изложба с дълбокомислено, априорно зададено заглавие без същност, без концепция за цялост, без селекция, без критерий за качество. Не казвам да има цензура. Но би могло да има прецизиране на творби и тяхното подбиране да бъде на качествен принцип, а не на количествен. Тук кръгът се затваря. Стигаме отново до въпроса защо художниците не могат да бъдат мотивирани да участват в изложби? Стенописната секция е събрала толкова значими за българската и световната арт сцена имена. Едва десетина от тях обаче се включват в изложбите. Над този факт би трябвало да се замислят не толкова самите художници, колкото организаторите. Какво може да се направи, за да се привлекат и задържат стойностните художници в изложбите? Всичко е въпрос на избор, но и въпрос и на перспектива, и на развитие, и на управление, реклама и обществено позициониране на една гилдия. Художниците навярно биха ми задали напълно логичния въпрос „и за какво да участвам?“ Наистина, какво ще спечелят – медиен имидж, престижно участие в известен форум, откупка, контакт с инвеститор/меценат? Едва ли. Реклама – никаква, откупки – къде ти в тази криза.

Защо например в рамките на изложбите не се организират конкурси, форуми и дискусии, защо да не се направят търгове на произведения от изложбите, защо не се канят представители на фирми, които на цикъл презентации биха се запознали с работата на художници монументалисти и биха им предложили интересни за тях предизвикателства?

Защо ли?... защото всичко според мен почива на три проблема – първият е липсата на средства, вторият е безинициативността, а третият е единичеството.

Даниела ЧУЛОВА

330 ТОНА

В комплекс „Рупите“ бе открит проектът на Иван Русев „Кръстът“

„Кръстът“ е скулптура, която предизвиква толкова противоречиви чувства. Тя е изградена и въплъщава множество търсения, експериментира с „любовта“ към материала и е разположена в различни пространства. Приема облика на онази индивидуална материя от мисли и послания, която концентрира концептуалните търсения на автора (Иван Русев) и предизвиква различни настроения у зрителя. Изкуството не ни се разкрива изведнъж, то ни насърчава да търсим. Хронологията на времето и мисълта ни отвеждат в различни посоки. Една от тях е лендартът, представянето на обекти в земното пространство с използването на различни природни материали – земя, пясък, камък и т.н.

Същностната принадлежност на автора към модерното изкуство е вродена. Той не я търси умишлено, за да е различен, а това е негова потребност. „Кръстът“ е произведение, създадено от над 330 тона мрамор и местен вулканичен камък, проектиран и реализиран в рамките на една година.

Емблематичният знак е представен нетрадиционно. Пластиката, с която сме свикнали, е изменена от характерната индивидуалност на автора. Публиката, която го познава добре и следи неговия творчески път, без съмнение би познала постмодерното търсене и в тази скулптура. Обектът стои завършено, доминира и балансира между новото и старото – преходен мост е от настояще към минало. Това е и основната причина той да бъде съграден по заръка на пророчицата Ванга. Потънал, но сякаш издигащ се във времето, „Кръстът“ е в памет на хората, загинали от вулкана Кожух, изригнал преди хиляди години и погубил стария град Петра.

Това е кръст, по който може да се ходи. И както в живота на човека има спадове и възходи, така и тук стъпалата водят нагоре и надолу. Мисълта за вечното и пребъдното са

Иван Русев

компоненти на мозайката от милиони съдби – „Кръстът“, „издигнат“ срещу знаковото място на храмовия комплекс, изграден от фондация „Ванга“.

Когато изкуството надхвърли границите на свръхчувствителността, пред зрителя се открива талантът. Всеки знае, че изкуството се гради на базата на множество търсения и провокации от страна на автора. Тежките „стъпки“ на времето отекват в съзнанието и предизвикват симбиоза от образ и мисъл, в която се съдържат посланията на времето. За разлика от традиционната скулптура, която обикновено се издига над земята, тук виждаме обърнати надолу, към вътрешността на терена, пространствени обеми. Тектониката на забележителната местност плавно преминава към мислите на всеки, докоснал се до нея.

Пластическите изкуства са произведения с особена сила и стилистика, която се диктува от повърхността и обемното присъствие и за автора тя е израз на неговата душевност и талант. За Иван Русев скулптурната форма се поражда от рутинните понятия. Студент на Величко Минев в НХА, поел от атмосферата и колорита на ателието на Крум Дамянов, той е от авторите, успели да открият и отстоят своя творчески път.

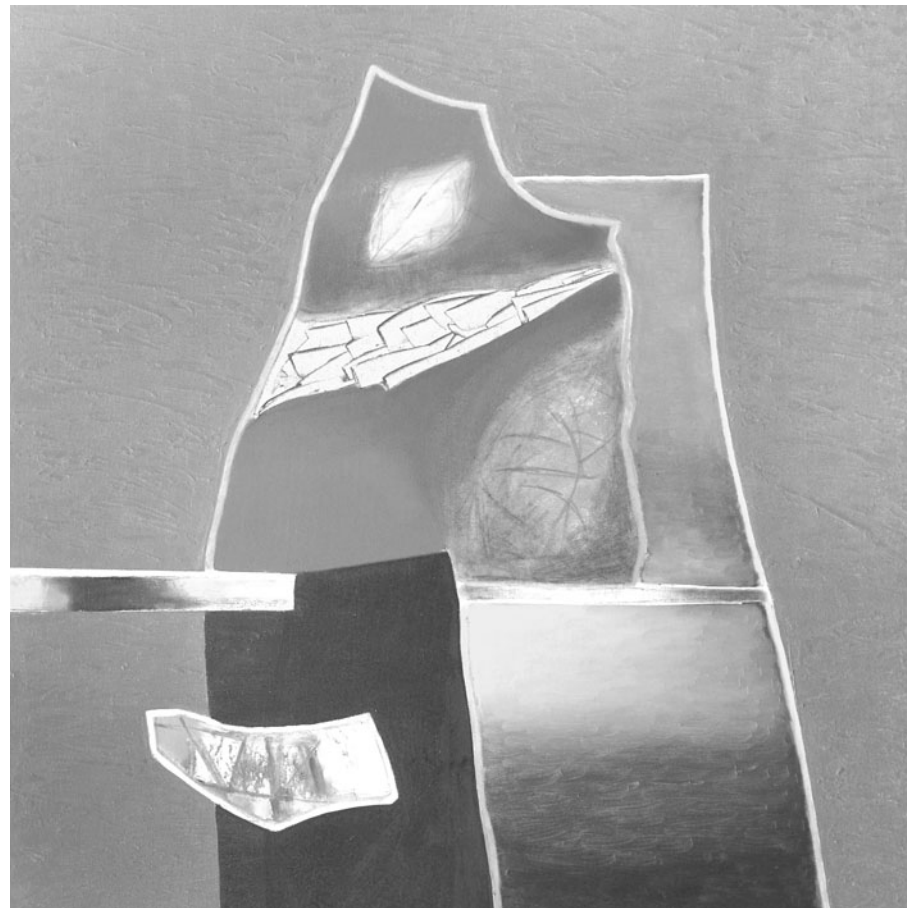
Мистиката на реализирането на един такъв обект, какъвто е „Кръстът“, е в наличието на силен дух и потребността да бъде създадена убедителна форма. Еманципиран от силата на изкуството, Иван Русев ни завладява и ни предизвиква да осъзнаем истинските потребности на човека.

Анна ПОКРОВНИШКА

ИЗЛОЖБА НА ИВАН ВЕЛЧЕВ – ЖИВОПИС

ул. „Шипка“ 6, етаж 4, 8 – 26.X.

Има нещо съмнително и несправедливо в биографията на Йово. Пише, че е роден в Плевен, а аз го водех за селянче от село Върбица, откъдето са родителите му. Несправедливо е, защото аз съм роден в Плевен, а в паспорта ми пише село Върбица. Но от това „велико“ село има и един кореняк върбичанин – може би единственият истински наивист – Христо Христов – наречен Йошката! За съжаление, трудно можем да се наречем „Върбишка школа“, което не пречи да кажа няколко добри думи за младия земляк Иван Велчев, който се прави на 60-годишен! Възраст, която предполага спокойствие, уравновесеност и поне привидно малко безразличие и умора. За щастие, изкуството му не подсказва подобни възрастови отклонения! Живописиста му е неспокойна и жива, спонтанна и характерна – да-

Иван Велчев – „Краят на лятото“

лече и от умората, и от безразличието... Без да натрапва присъствието си, Йово има свое място в семейството на вярващите в смисъла и стойностите на пластическите истини. Изкуството му, дори и в най-нефигуративните си форми, е далече от абстрактното безразличие, защото е конкретно като емоционално състояние, носи иреални внушения, родени от света на реалностите – изкуство със своя пластическа структура и духовен живот.

Наивно е да се говори за живопис, която в самата си същност е противоположна на думите. Внушението, пластическата красота, вътрешният ритъм и организация на пространството са нейният глас. А този глас е добър, красив и вълнуващ – защото е глас на истински художник.

Другото е изложбата – картините и вярата на художника, че все още има смисъл!

Светлин РУСЕВ

„ГРАФИКАТА – ПОСЛАНИК“. „GRAPHIC ART – AN AMBASSADOR“

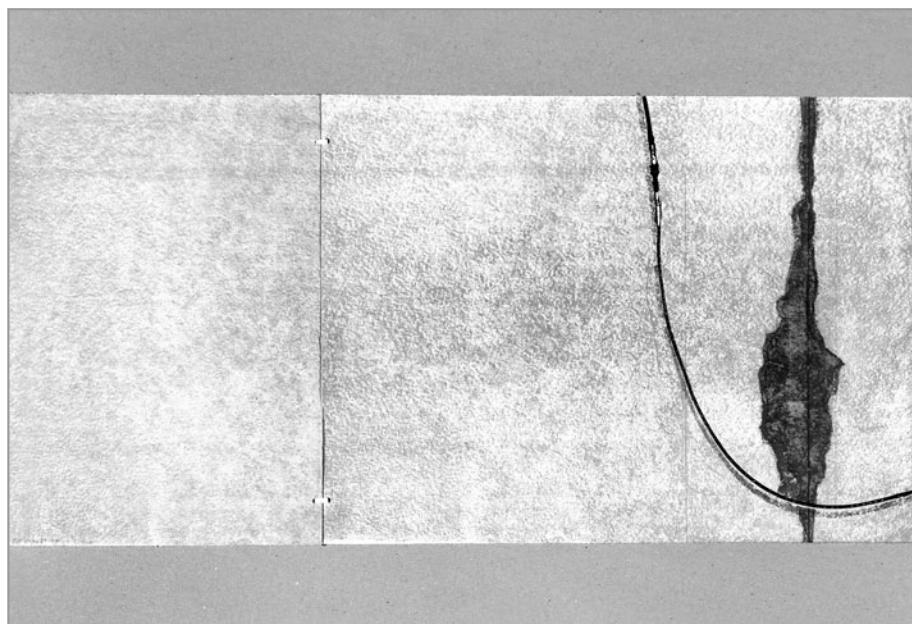
ул. „Шипка“ 6, I и II етаж, 22.X. – 11.XI.2009

Тази година изложбата на секция „Графика и илюстрация“ прерасна в креативна инициатива, с нея залите на ул. „Шипка“ 6 се превърнаха в европейски и световен адрес. Зад заглавието "Графиката - посланик" бе скрит състав, обхват и тематика на изложба без аналог в историята на българското графично изкуство. Предстоящото Международно триенале на графиката в София през 2010 отключи скрития творчески потенциал на гилдията.

Проектът се концентрира върху автори, получили признание в авторитетни световни форуми за графика, илюстрация и екслибрис. От десетилетия, ежегодно в различни точки на света български автори от различни творчески поколения стават носители на престижни международни награди в специфични по своя характер изложения. Чисто статистически за последните 50 години това са около 150 автори, което илюстрира факта, че няма друг вид изкуство от съвремението ни, който да е печелил такова внушително международно признание. Затова организаторите на изложбата формулираха своята цел като желание да представят онези посланици на българската визуална култура, които са получили световно признание, да ги популяризират, както и да съберат, систематизират и анализират формите на графичното изкуство от тази гледна точка в представителна база данни.

Тук е мястото да споменем и да поздравим секция „Графика и илюстрация“ не само за усилената работа, но и за това, че изведе своите намерения докрай и получи подкрепа от програма „Култура“ на Столична община. И още, че тази градивна насока разбива инерцията на общите художествени изложби и предлага една добра алтернатива, от която и творците, и зрителите имат нужда.

Екипът, който работи по тази задача, е съставен от хора от секция „Графика и Илюст-

Ицко Мазнев

рация“ и организаторите на Международното триенале на графиката.

В изложбата участват 110 творби от 110 автори.

Сред тях видяхме представители на различни творчески поколения. Ще споменем, че първи носители на международни призове са художници, доайени на изкуството от 60-те като Тодор Панайотов, Борислав Стоев, Симеон Венев, Христо Нейков, Златка Дъбова, Любен Зидаров и др. В следващото поколение пък влизат Любен Диманов, Михаил Петков, Виолета Гривишка, Христо Градечлиев... Хубаво е, че сред най-младите отличени са хора, които са завършили обучението си в първите години на 21-ви век или все още учат, като Велико Маринчевски, Тодор Овчаров, Ран Манолов и др.

Това представяне породи много дебати в публичното пространство за достойнствата на идеята, за стойностите на показаното и т. н.

Например подреждането бе обявено за безлично, защото организаторите бяха предпочели азбучния принцип на подреждане на творбите в ходовата линия, при който се избягва фокусиране върху едни творби за сметка на други, в смисъл не се фаворизират участници. Той обикновено се използва при организиране на конкурсен тип експозиции на биеналета и триеналета и други периодични прояви и е особено подходящ за безпристрастно аранжиране.

Друга гореща точка се откри по отношение на наградените творби. Можем да съжаляваме, че не присъстват част от оригинално избраните в международните конкурси произведения. Разбира се, това веднага бе взето за противоречие с първоначалната идея на изложбата и стойността на експозицията бе обявена за нищожна. Причината за подобни липси е комплексна. Не можем да сме максималисти, когато една експозиция обхваща времеви рамки от приблизително 50 години. Една част от произведенията са загубени, друга през годините са преминали в собственост, която е трудно да бъде издирена, трети са притежание на страната организатор на международната проява и е трудно да бъдат изискани обратно.

Вярно е, че показаните, заместващи творби само представят автора и маркират събитието като факт, вярно е, че има случаи, в които впоследствие избраната творба е под най-добрите възможности на даден автор, но това не сваля нивото на изложбата като цяло.

За подобно голямо събитие обаче не трябва да подминаваме техническите недостатъци в представянето. В част от табелите на произведенията липсваха датировки, както и имаше грешки в цитираните международни форуми и организации - това също е изследователски недостатък.

Като завършек можем да пожелаем ретроспективният и образователен аспект на експозицията да бъде конструиран и изведен докрай в научния проект на проявата. Надяваме се изложбата да бъде основа за едно креативното начало и в бъдеще да получи онзи задълбочен теоретичен преглед, който заслужава.

Марияна АВРАМОВА

С Ъ О Б Щ Е Н И Е

**Национално училище за изящни изкуства „Илия Петров“
обявява конкурси**

за преподаватели по специалности до 10 декември.

За повече информация се обръщайте към НУИИ „Илия Петров“,

бул. „Васил Левски“ 62,

тел. 987 63 88 и 987 79 82.

ОВЛАДЯВАНЕ НА ХАОНИЯТА

(Хаония от хаос – от гр. *Chaos* – безредие, безпорядък, обърканост)

В Началото беше словото (Бит.1:1) и ако за Първотвореца словото е достатъчно, то за художника са необходими четка, бои, хартия и много размисъл над духовните същности. За зрителя наистина е интересно да види как „школуваният“ интелект и „възпитаното“ око на твореца възприемат и отразяват онова, което става в дълбините на душата.

Именно тези скрити процеси, материализирани в рисунки, ни показва в своята изложба „Memorio“ Георги Савов – Гофи в галерия „Килера“.

Първото впечатление от неговите творби е, че те са обладани от човешкия страх. Този страх, осъзнат или не, е представен в многообразието на черния цвят и в линията – хаотична, плътна и решителна. Художникът успява да „проектира“ върху хартията душата на съвременния човек, достигнал дъното на регреса, резигнацията и отчаянието.

Рисунките, които хипнотизират, са едновременно и фиксирани върху мрачните страни на днешното битие, и са опит за спасение с помощта на осмислянето и преобразуването на страданията. В представените произведения, назовани с латинския термин за „спомен“, през гъста черна решетка прозират мощните тласъци на светлорозово и зелено, превърнати в комуникативен терен, на който се развиват експресивнотрагичните-героични ампли-туди на човешкото.

Творбите на Гофи дават образно тълкуване за това как творецът познава и деблокира волята и как решава проблема за избора. При него той е въплътен в червеното, просветващо тук-там като маяк на спасението. „Текстуалността“ в представените изображения се гради не само от енергичния замах на „инструмента“ (в случая четката), но и от сблъсъка на катастрофичния нюанс на черната следа, на надеждата на жълтото и зеленото, както и на баланса на топли и студени петна.

Покъртителни в това отношение са рисунките, озаглавени „Memorio I“ и „Memorio III“ с тяхната апокалиптична непоколебимост, изказваща кризиса и примаанването в екзистенциалната отвъдност на художествения свят на автора.

Озаглавяването на цикъла – „Memorio“ – ни пренася в света на спомена и себеизследването; на повишената рефлексия и себеосмислянето и тук Г. Савов, независимо от Дебеляновото „толкоз черни мисли ми тежат, че аз не искам нищо да си спомням“, не само си спомня и овладява миналото, но и го подлага на екстериоризация, за да ни покаже, че физическата осезаемост на мик-

Георги Савов – „Зона II“

рокосмоса на индивида е винаги в сблъсък с макрокосмоса на социума. От него се поражда истината, която художникът предлага на зрителя.

Преодоляването на страха, болката, самотата, „социалната чернилка“, интерпретирана през призмата на паметта, която се опитва да овладее хаонията – (родителката на предбитийния хаос), е личното постижение на художника в тази изложба. Той го постига благодарение на това, че заличава границата между вътрешно и външно, между реално и имажинерно, като ги слива в едно. Изложбата на Георги Савов-Гофи убедително показва процеса на извеждане на човека от хаонията и опита му за предпазване от саморазрушаване, който го води към пълноценно себеовладяване.

Юлиан МИТЕВ

„ЧАСЪТ“ НА АРЪШЕВ И УЧЕНИЦИ

Има една малка галерия наречена „Дебют“, сгушена в сградата на Национално училище за изящни изкуства „Илия Петров“, където настоящи и бивши ученици, или просто художници представят свои творби така, както на сцената на друго училище по изкуствата „Любомир Пипков“ ученици и музиканти изнасят концерти.

Този дух на представяне на „постиженията“ от обучението и себеизпитването носи може би в себе си нещо от далечния възрожденски дух. И така в напрегнатата програма на галерия „Дебют“ в началото на месец октомври т. г. бе представена една необичайна изложба с название „Аръшев и ученици“. Изисква се доста психическа енергия, за да се организира изложба, която да осветли моменти от културната ни история, не само на Художествената гимназия, свързана със създаването и отглеждането на един своеобразен творчески елит.

Спокойно можем да кажем, че учителят Никола Аръшев и учениците му в началото на 60-те години – Никола Манев, Лъчезар Ошавков и Павел Койчев са част от този елит. Това го доказват години наред както и го демонстрират с настоящите си творби – от ранните си ученически години. (Творбите са предоставени от частни колекции и от фонда на Софийска градска художествена галерия.)

А сега те „пристигат“ при своя учител със своите работи, носещи датировки 1957, 1958 и 1959 г., посреща ги той – прекрасният автопортрет на Аръшев от 1930 година. Енергична мазка, ненаатрапливи тонове, изискана гама – светлина и освободеност ни очароват в него, както и липсата на временните белези на даден актуален стил. Романтичен, модерен и разбираем е този портрет, както пише в рекламния плакат на изложбата.

Така влезлият в галерията попада в шумния „разговор“ между творбите на ученици и учител, където свободата на изява и изказ и липсата на псевдодидактичност изпълва изложбеното пространство. Сред произведенията са учебни етюди (Н. Манев – 1958 г., Л. Ошавков – 1958 г.); взаимни портрети (глава на Л. Ошавков от П. Койчев – бронз 1958 г., портрет на Н. Манев от Л. Ошавков – 1957 г.); зимни пейзажи на Н. Манев в масло и акварел – от 1958 г.; градски пейзажи на Л. Ошавков в масло – от 1958 г. Всички те носят младежка откровеност и възторг от заобикалящия ги свят, всеки от тях е в началото на собствения си почерк: изначалната перфектност на натурната изразителност на Н. Манев; енергичността на формата на П. Койчев; звучността на цветното петно на Ошавков.

Но освен миналото тримата художници представят неща, които са донесли, като че ли от дългото пътуване във времето: „Космични видения“ I, II, IV, V на Н. Манев от 2008 г., където отсъстват мощните изблици на една геотектонична космогония, сублимирали време и пространство – като своеобразен философичен свод на 70-те, 80-те и 90-те години. Масивността и масата отсъстват – за живот са извикани саморазвиващи се форми в мис-

ловния универсум в малката пластика на П. Койчев („Семейство“ I, II и „Двойка“), която марка и звучаща ажурно и естетски, носи скритата потенция на големия мащаб на една артистична репрезентативност. А Л. Ошавков открива отново хармонията на натюрморта („Натюрморт в червено“, масло от 2000 г.), където закачката с вкуса на публиката към класичност отваря отговорни нива на професионален строеж.

Изложбата е открита.

Учениците на Аръшев отново съзряват пейзажите на своя учител – интимни къчета от природата – родени от масло, акварел и смесени техники... и този вечен „Есенен пейзаж“ (масло – втората половина на XX в.) с мазки като падащи есенни листа...

Никола Манев, Лъчезар Ошавков и Павел Койчев, пристигащи от различни краища на света, си говорят, припомнят, споделят, шегуват и се опитват да си разкажат последни случки, правейки се, че не забелязват тънката носталгия, която ги обгръща.

Галина ПЕТКОВА

„НА РУЛО“ – МЕЖДУНАРОДНА ИЗЛОЖБА

ул. „Шипка“ 6, етаж 2, 1 – 16.Х.

Интервю с куратора на изложбата Пенка Минчева

– Как се роди идеята за проекта „На руло“?

– Идеята „На Руло“ възникна в онлайн разговор между мен и българската художничка, живееща и работеща в Щатите, Силвия Валентино, гост на миналогодишното издание на Фестивала „Процес Пространство“, където представи самостоятелен проект „Драйв“ в рамките на фестивала като част от новата програма за индивидуална изява. Оттам тръгна и разговорът в посока на руло, тъй като нейните произведения са голямоформатни със смесена техника върху хартия. Аз като художник също работя на хартия в големи размери, зная как се съхраняват и транспортират подобни произведения и оттам, покрай шегите за нашите рула, с които често пътуваме, решихме, че рулото може да прерастне в проект и тема на една изложба.

– Какво се крие зад това заглавие, каква е концепцията?

– Първоначално заглавието описваше само предполагаемата медия и формата на произведението, преди то да бъде представено. Но именно поради тази мистичност идеята за руло предостави широки възможности за решение по темата в различен материал, така че проекти с концептуален замисъл да могат също да намерят място в изложбата, където от първостепенно значение бе мобилността. Повечето съвременни художници са винаги на път, за да се срещат със световното изкуство и за да може светът да открива техния талант, едно руло би могло да бъде един своеобразен проводник за културен обмен – нещо като далекоглед. Е, разбира се, не е задължително всеки да може да вижда през него, но ако рулото представлява предизвикателство, това е достатъчно.

– Извеждането на първо място на функционалността в замисъла на една изложба не прави ли по-трудно нейното реализиране?

– По отношение на функцията на пръв поглед нещата изглеждаха доста по-лесни за реализация, отколкото се оказаха в действителност. В изложбата бяха представени над 40 български и чуждестранни автори, някои от които изпратиха произведенията си по пощата, с други се срещнах лично и обсъдихме индивидуалното им представяне, а значителна част от представените творби принадлежат на колекцията на Фестивала за съвременно изкуство „Процес Пространство“. В този смисъл, подборът на произведенията и тяхното ситуиране в пространството проличаха чак когато всички произведения пристигнаха в галерията за окачване. Интересното при подобен факт е как първоначалните представи за една изложба и реалните размери на пространството, което тя трябва да обхване, се до-

пълват буквално за момент и мигновено проектът придобива една завършеност и цялост.

– Какво намират за вдъхновяващо или интересно в концепцията на различните автори?

– Идеята за мобилност определено се хареса сред авторите, както и фактът, че темата предоставя свобода на изказа и не налага ограничения в размера и техниката. Това според мен обогати изложбата и я разнообрази със светещи инсталации, видеопроекции, скулптурно-пространствени решения, фини графични произведения и виртуозни ювелирни концепти, като всяко произведение представяше не само рулото като функция, но и като индивидуално присъствие, носещо определено послание или история.

– Има ли разлика във възприемането на идеята, във възприемането на културните кодове на една и съща тема от художниците от различните страни?

– Веднага си помислих, че ме питате за разликата в гледните точки на българските и чуждестранните художници, вероятно защото и друг път са ме питали. Не бих могла да кажа, че има разлика като цяло, а и не бих искала изкуството да се разделя на „българско“ и „чуждестранно“ и смятам, че изложбата доказва, че съвременното българско и чуждестранно изкуство се допълват и взаимно обогатяват. В този смисъл, смятам, че идеята „На Руло“ се възприе положително от всички.

Що се отнася до културните кодове, с нотка на съжаление ще кажа, че по отношение на прецизността у нас липсва съществена част от условията на комуникация, която да бъде в полза и на автора, и на организатора. Сякаш ни липсва още малко, за да ни бъде

всичко наред...

Ще го кажа направо – имена на автора; заглавие на произведението; техника и размери; цена и година на създаване.

Не искам да звучи наизидателно, но подобна информация получих от почти всички чуждестранни автори, а за съжаление при нас витае една разсеяност, несигурност и неувереност особено по отношение на цената и заглавието...

– Ти си организираща и други международни прояви от този тип – с какво бе по-различна тази?

– По принцип се занимавам с организацията на Фестивал „Процес Пространство“, където ежегодно каним художници да работят в рамките на две седмици, като накрая следва изложба с произведенията. Координирам и още два арт форума в страната, но разликата е, че при фестивалите има директен контакт с авторите, където всеки един де-

Лиз Стринсфилд

тайл бива обсъден и работата върви леко, докато тук основната комуникация протече в писма, което значително затруднява процеса на работа и детайлното събиране на нужната информация, както и някои уточнения за точното инсталиране на произведенията. Една изложба се нуждае от постоянни грижи особено когато в нея присъстват проекти с техническа специфичност в експонирането.

– Какъв бе основният принцип на представяне на творбите?

– Преди всичко, най-важното за подредбата на една изложба е тя да бъде така обмислена, че всяка работа да се отличава с индивидуалността си и да бъде представена по начин, изтъкващ нейните качества, но не и за сметка на друга. В този смисъл фаворити нямаше и първоначална формулировка за подредбата на изложбата също нямаше, (например, както съм забелязала тенденциозно да правят колеги, по необясними за мен причини) – да има център, заеман от определени автори и да речем втори център също с не случайни автори, за сметка на много добри „други“ произведения, които потъват накъде в пространството... Такъв принцип на пристрастна подредба за мен не съществува. В изложбата „На Руло“ имаше по-скоро една приятелска комуникация сред произведенията (дори и музика в подредбата ако щете), която бе постигната благодарение на широкото пространство, което галерията на ул. „Шипка“ 6 предоставя, и съдействието на колеги и приятели, на които благодаря!

И на последно място, но не и по значение, за мен в една изложба е изключително важно присъствието на текст, съпътстващ изложбата и даващ детайлна информация за замисъла на проекта, както и поставянето на надписите с имената и заглавията да бъде не само на български език, но и на английски.

Тъй като говорехме за мобилност и културни кодове, много ми се иска да бъдем старателни в това отношение и да проявяваме повече гъвкавост в мисленето и да прескочим тази себичност, за да бъдем разбрани от целия свят и да имаме самочувствието и увереността, че достойно се вписваме на сцената на световното изкуство.

ПРИМЕРЪТ НА ПОЛСКИЯ ПЛАКАТ

Изложба „Плакати от съвременни полски и български автори“

Народен театър „Иван Вазов“, 30 октомври – 30 ноември

Годината е далечната 1954. От 2 до 9 декември в галерията на ул. „Раковски“ 125 е представена изложба на полски плакати. Изложбата трае само седмица, но и това време е достатъчно, за да разтърси дълбоко българските художници и да остави траен белег, както в душите им, така и в творчеството им.

Белег, който след 55 години и много напластявания още не е изчезнал напълно.

Тогавашната изложба на полски плакати се радва на небивал интерес и е посетена от многобройна публика. В последния ден, 9 декември, се провежда дискусия, организирана от СБХ. На нея присъстват всички, които имат отношение към плаката и в различно време са пробвали да създават по някое „дете на улицата“. Естествено, най-многобройно е присъствието на плакатистите, но заедно с тях на дискусията са дошли и живописци, и графици, и „приложници“. Илия Бешков, Александър Поплилов, Евгени Поптошев, Преслав Кършовски, Любен Зидаров, Цветан Цекон-Карандаш са сред тези, които вземат най-активно участие в дискусията. Разговорите са по различни проблеми на плаката. На нашите художници им прави силно впечатление, че полските плакати, независимо от различията помежду им, имат един общ стремеж – да наситят произведенията си със значения и да превърнат плаката в изкуство. За разлика от ситуацията у нас, където властта изисква плакатите да изглеждат като агитационни стенлистовете. Един въпрос сякаш виси в простран-

вото на изложбената зала. Първо за задава Бешков и изказването му звучи приблизително така: „Другари, защо в една близка, също като нашата, социалистическа страна могат да се правят такива плакати, а у нас не може?“ Изречен на глас, този въпрос отрицва страстите и търси отговор, който всъщност всички знаят – заради свободата на мисленето и изразяването на идеите на полските художници (според Илия Бешков), заради климата в полското общество (според Преслав Кършовски). Забравили сякаш къде се намират, вдъхновени от примера на полските си колеги, нашите художници един през друг споделят неволите на своята работа. Най-запомнящ се е разказът на Евгени Поптошев за това как е получил поръчка за плакат, прославящ новия социалистически труд, и какво се е случило, когато представил вече готовия си проект пред държавната комисия – към изобразеното от него строителство на язовир и работника, участник в това строителство, комисията поиска да се прибави и инженер (за да покаже плакатът, че в България има висисти), студент със загледан напред, в бъдещето, поглед (новото поколение) и жена (равноправието между половете в социалистическото общество) и т.н., и т.н., от което става ясно, че в крайна сметка плакатът е заменен от един безкрайно безинтересен и фалшив разказ.

Въпреки отзвука от изложбата и проведената дискусия в следващите месеци – едни от най-мрачните в историята на нашето изкуство – българските плакати работят все така в задушавачата прегръдка на наложената нормативна естетика. Две десетилетия по-късно за всеки студент от Художествената академия и тогавашния ВИТИЗ пък е знак на модерност и дисидентски дух да има в стаята или на таванчето си плакати на „Бийтълс“ или „Ролинг стоунс“, създадени от полски плакати в стила на попартата, плакати, които се продават в Полския център. А въпросът „Защо в Полша може, а у нас не?“, въпреки про-

бива в театралния ни плакат през 70-те и 80-те години, още дълго, може би чак до 90-те, продължаваше да кънти.

Всъщност, защо наистина „в Полша може“ да се правят различни плакати – и през 50-те, и след това? Поради много причини, най-важните, от които са: голям обществен интерес към изкуството на плаката, грижа от страна на държавните институции, изразяваща се в иницирането на конкурси, награди и изложби на плаката, както и в осигуряването на много и различни обществени меценати, свобода на идеите и възможността за изразяването им. Прибавяйки към това традицията на полския плакат, започнал съществуването си в края на XIX век и сериозните му постижения, вече можем да дадем обяснение на феномена „полска плакатна школа“. Благодарение на този феномен през 1966 година се ражда прочутото Варшавско биенале на плаката, пак заради него през 1968 е създаден и Музея на плаката във Виланов.

Божидар Икономов, Божидар Йонов и Албена Спасова – създателите на Между-

Божидар Икономов – корица

народното триенале на сценичния плакат, са организатори, заедно с Полския културен институт на изложбата в „Народния театър“. Усилията в „Народния театър“ през последните години да популяризира изкуството на плаката чрез триеналето, лекции и срещи у нас и в чужбина, не са напразни, съдейки по големия интерес към изложбата не само в професионалните среди.

На изложбата може да бъде проследена в голяма степен историята на полския плакат. Благодарение на част от внушителната колекция на Кшиштоф Дидо – експерт и създател на световноизвестната краковска „Галерия на плаката“ и неговата антология „Полският плакат и сцената“, съдържаща 202 съвременни полски сценични плаката, публиката има възможност да разбере какво е впечатлило българските художници преди повече от половин век. Това е едната част от изложбата.

Другата представя 30 полски и 30 български автори от различни поколения, белязали развитието на плакатното изкуство в двете страни през последните десетилетия. В творбите на най-младите, родени след 1980 година – Агнешка Соберайска, Юстина Черняковска, Светлин Балездров, Дамян Дамянов, Мила Лозанова – разликите вече не са съществени, защото и полските, и българските художници имат един приоритет – да търсят и намират по-сложни емоционални и духовни въздействия върху зрителя, да използват „великолепния характер“ на плаката и без ограничения да си служат с всички изразни средства, които могат да го превърнат в мощно средство за визуална комуникация.

Румяна КОНСТАНТИНОВА

ИЗЛОЖБАТА НА БОЯДЖАНА – ИГРА С ПОВЪРХНОСТИ И ЦВЕТОВЕ

ул. „Шипка“ 6, етаж 4, 28.X – 15.XI

Какво може да събере на едно място толкова различни хора като поета Любомир Левчев, бившия световен шампион по борба Боян Радев и агент Тенев?

Това е въпрос с повишена трудност, ако не се знае, че те тримата, а и още много, са почитателите на живописиста на Георги Бояджиев-Бояджана.

Те бяха дошли да разгледат изложбата на един творец, принадлежащ към артистична фамилия и в същото време новатор.

Картините, които Бояджана представи в изложбата си могат да бъдат разделени на две групи, макар и не толкова контрастно противопоставени една на друга. В първата художникът показва знакови произведения, характерни за по-ранния етап на творчеството му. Той се представя от картини, в които майсторът прави опит и успешно овладява такива мощни материали като асфалта, пясъка, металните стружки и различни части от машини – вериги, зъбни колела, часовникови механизми...

Нехудожествените материали и третирането им като неща, които трябва да съставят абстрактен наратив, винаги е сложно и изисква както художествено, така и абстрактно мислене. В изложените произведения Бояджана демонстрира разгадаване и представяне на скритите послания на подобен вид материали, за да може и зрителят да намери в тях онези естетически категории, които е открил творецът.

Асфалтът, представен в поредицата „Асфалт I“ до „Асфалт VIII“, при него въздейства не само със своята повърхност, структура и текстура, но и се превръща в субстрат, погълнал в себе си станалата ненужна техника, така както древногръцкият бог Кронос поглъща децата си от страх те да не го свалят от пиедестала някой ден. Това е посланието, което творецът е решил да ни припомни.

Ако запитаме Георги Георгиев-Бояджана за техниката, която използва, той отговаря, че покрай баща си е изучил всички онези тънкости, които съставят „технично-занаятчийското“ в основата на живописиста – като се започне от опъването на платното върху рамката, при-

готвянето на грундовете и боите, та се стигне до третирането на творбата.

Доброто познаване именно на тези основи го гласка към експерименти с нови материали. Новостите в изложбата заемат достойно място. В тъканта на картината се монтират изсушено морско конче, а към нарисуваното цвете се стремят истински, има миметична игра, надживописва се върху компютърно изображение на винил.

Друга новост е, че авторът се стреми да съчетае живопис и колаж. И нямаше да е Бояджана, ако и тук не ни изненада със смелите съчетания на блестящо новото самозалепващо се фолио – продукт, навлязъл масово в нашия живот в началото на този век, и добре познатите от часовете по трудово обучение велурени хартии. Смелото, но винаги хармонично съчетаване на материали, повърхности и отражения представят Бояджана не само като изключително умен експериментатор, но и като творец, чиято игра с повърхности и цветовете разкрива пред зрителя ново отношение към композицията.

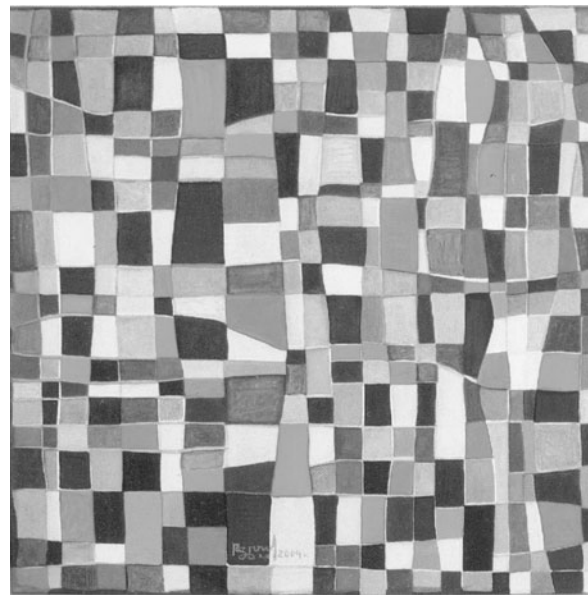
Композициите му – цветни, линеарни, с чувство за мярка както по отношение на „компютърно генерираната“ линия, така и на колористичните решения, заемат повече от половината изложба. Непосветеният може да се удиви колко разнообразен – като израз и послание – може да бъде творецът.

Като подходящ пример ще се спрем на въвеждащите в изложбата картини. Първата е изобразена на плаката и се нарича „Звяр“. В нея зрителят без особени затруднения може да разчете контурите на ризеншнауцер, макар и с леко деформирани пропорции. Тук има преимущество на линията над цвета, но резултатът е, че се усеща преклонението на майстора пред природата. Това се потвърждава и когато разгледаме картините му „Звяр I“ и „Звяр II“, в които художественото и композиционно начало вземат връх над тератологичното. Втората е озаглавена „Композиция“ и демонстрира „лайттемата“ на цялата изложба.

Трето ядро представляват картините от цикъла „Кукери“. В тях деформираните маски са основното, което привлича зрителя. Чудно е, че те, по дефиниция, са подложени на вторична, вече „художествена деформация“ от майстора. По този начин Георги Бояджиев усилва тяхната защитна функция, като я съчетава с естетическото удоволствие от съзерцаването им. Това е може би тайната на ко-локационния ефект, който задържа задълго зрителите край платната му.

Тази изложба ще остане в съзнанието на зрителите с умелата художествена игра и постиженията, които творецът демонстрира, както и с посланието, че настъпил нов век ще ни даде нови материали и теми за творчество и размисъл.

Юлиан МИТЕВ

Георги Бояджиев-Бояджана

ИЗЛОЖБА „УСМИВКА ОТ ДОНЬО“

Доньо Донев (1929-2007), Арт Галерия НДК, 12 – 26 октомври 2009

Един от най-обичаните български карикатуристи, познат на няколко поколения с над стоте си анимационни филма, сред които емблематичните „Тримата глупаци“, „Умно село“, „Вълча сюита“, „Ноктюрно“, „Кауза пердута“, „Де факто“, лауреатът на над 50 национални и международни награди ни въведе в своята смехотерапия в изложба с названието „Усмивка от Доньо“.

Тя бе подготвена от семейството на художника и от неговите приятели и колеги Димитър Бежански и Виктор Самуилов и имаше нелеката задача да реализира една от неосъществените му мечти – да покаже пред публика непоказвани творби, като циклите „Вуте и Геле“ и карикатури, последно наградени в големи престижни форуми и фестивали, както и фотографски плаки от най-известните му филми.

Разбира се, отново разбрахме, че едва ли може да има представяне на Доньо Донев без Тримата глупаци, този път във вариант на подбрани истории.

За първи път бяха показани шаржове на жени, които той избягва да излага приживе, защото за него жените са по-чувствителната част от света. В 38-те шаржа успяхме да разпознаем плеяда изявени актьори, образи от киното, колеги, любими хора и приятели, сред

които Крикор Азарян, Людмил Георгиев, Джоко Росич, Борис Димовски, Велин Андреев, Никола Тодев, Григор Вачков, Борис Карадимчев, Павел Вежинов, Вежди Рашидов, Петър Берон, Христо Калчев, Велко Кънев, Георги Мамалев и др.

Карикатурист, художник-постановчик, режисьор, сценарист Доньо Донев спечели приживе любовта на българската публика не само с остроумието си и пластичната си рисунка, но и с моралната си и етична позиция, пречупена през призмата на иронията и смеха.

Изложбата бе организирана в годината, когато Доньо Донев щеше да навърши 80 години, в знак на уважение и почит към неговия талант. Тя бе и повод да си припомним за него, но и да разберем колко малко сме го познавали.

Марияна АВРАМОВА

Доньо Донев – „Шарж“

СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИТЕ ХУДОЖНИЦИ
Изложбен план, месец декември 2009 година, ул. „Шипка“ 6
Благотворителна изложба базар за набиране на средства за лечението на деца

етаж 3, 5. – 12.XII, откриване 18 ч.

Традиционна керамична изложба „Св. Спиридон“

етаж 4, 10.XII – 12.I., откриване 18 ч.

Национална изложба „Скулптура“

етаж 1, 16.XII – 13.I., откриване 18 ч.

Национален конкурс за пребиваване в ателиетата Сите де-3-ар

Париж, етаж 1 и 2, 18.XII – 10.I., откриване 18 ч.

ИЗЛОЖБЕНА ЗАЛА „РАЙКО АЛЕКСИЕВ“, УЛ. „РАКОВСКИ“ 125
„Хронотопи“ – изложба на Станислав Памукчиев

1.XII – 31.XII, вернисаж 16-18 ч.

ГАЛЕРИЯ-КНИЖАРНИЦА СОФИЯ ПРЕС, УЛ. „СЛАВЯНСКА“ 29
Мария Златанова – живопис и Добромир Георгиев – керамика

16.XII, откриване 18 ч.

Васил Крапчански бе приет за участие в X биенале на акварела в град Ирсон, Франция с 3 творби. Изложбата ще се проведе от 24 октомври до 8 ноември.

Национален арт център „Форум“ от 24 септември представи изложба на **Бойко Митков** и **Никола Манев**.

Галерия „Пролет“ в Бургас организира изложба на **Ивайло Мирчев** с название „Конферанс“ от 15 октомври до 8 ноември.

На 30 октомври в галерия „Мисията“ Държавният културен институт на МВНР показа творби от първия в неговата програма съвместен публично-частен проект с галерия „Артамонцев“ в живописиста „Пластове“.

Изложбата „MARK“ (вместо подпис) на **Цветелина Максимова** в галерия „Париж“ от 21 октомври до 11 ноември прово-

кирана от нейната творческа специализация в Cite International des Arts, Париж.

От 23 октомври в галерия „Никола Петров“ се откри изложба посветена на 45-годишнината на видинската група на художниците по повод 26 октомври – духовния празник на Видин. В нея участваха около 20-тина художници, които представиха 60 творби.

От 28 октомври Градската галерия в Димитровград представи изложба на **Дан Тенев**.

На 10 октомври в Равена (Италия) бяха открити празниците на изкуствата „Notti d'oro“, организирани от кметството на града, Международния съюз на съвременните мозаисти и списание „Mosaico 099i“. Програмата включи изяви на автори от цял свят с многобройни културни мероприятия, сред които и Първия международен фестивал

на съвременната мозайка. В него след проведен конкурс с участвали 800 творби са отбрани 31. Тяхното представяне бе в църквата „Сан Доменико“ и за българска радост в него бе представен **проф. Илия Илиев** с творбата „Златна Тракия“. Той участва също и с две творби в паралелно течащата изложба „Мозайки в архитектурата“. В този контекст голяма гордост за нас е и изложбата „Децата и мозайката“ от 31 мозайки на деца от детската школа в Бургас с преподавател **Райна Рачева**.

Седемдесет и пет годишен юбилей отпразнува художникът **Иван Манойлов**. Честването събра негови приятели и почитатели в Камерната зала на читалище „Постоянство“ в Лом. Изложбата, организирана от читалището и от представителството на СБХ, зарадва ценителите на изкуството. Авторът сподели, че го крепи уважението на публиката и че талантът е необходимо непрекъснато да се развива.

Драган Немцов откри на 22 октомври в Дома на хумора и сатирата – Габрово по-редната си осма самостоятелна изложба „Реално и фантазно“, посветена на Европейската година на творчеството и иновацията.

От 5 до 20 ноември галерия „АРОСИ-ТА“ представи проекта „Tea segemou“ (свещещи обекти, ръчна хартия, фото инсталация) на **Росица Гецова**.

На 5 ноември в „Сиряковата къща“ – Дружество на художниците в гр. Троян бе открита изложбата от пленера „Вода, цвят, хартия“, проведен през м. юни в село Дълбок дол, в присъствието на кмета на общината и авторите **Цветан Донковски, Нина Иванова, Петко Генов, Иван Янев, Петко Петков, Мая Мечева, Регина Далкалъчева и Георги Миленов**.

С изложбата „Ние и те – те и ние“ на скулптора **Павел Койчев** се откри новата

галерия „Индуриална 11“ във VASSILEV BUSINESS CITY (бившият Хладилен завод, до Сточна гара) Официалното откриване бе на 14 октомври.

Когато Павел Койчев реши да направи изложба, той винаги има основателна причина. Конкретното място или ситуация, образ, текст или идея, го провокират за работа, но и се превръщат в парчета от пъзел, с които той играе и намества в процеса на работа. Такъв е случаят и с тази изложба, озаглавена енигматично „Ние и те – те и ние“. Призракът на старите заводски машини, складиран след дълга употреба в халетата на бившият Хладилен завод в София. Бялото, изпълнено с въздух и светлина пространство на новата галерия „Индуриална 11“, и един текст, написан преди повече от 2300 години в Китай. Както обикновено художникът не дава лесни отговори, той само нарежда парчетата от пъзела, за да намери мястото на човека и човешкото в тази странна компания.

През последните години той стана известен с избора на нетрадиционни места за показване на проектите си, често пъти разположени сред природен декор, далеч от София. Без значение дали в галерия, в градинката зад НДК, наред реката или в полето край с. Осиковица, неговите работи винаги изненадват, вълнуват, стават тема на спорове или коментари, или което е най-важното, карат те да се замислиш.

С изложбата на Койчев се поставя и началото на дейността на ново изложбено пространство в София, галерия „Индуриална 11“. Тя е разположена в приземния етаж на VASSILEV BUSINESS CITY на площ от 350 кв. м. и е част от дългосрочен проект, свързан с изграждането на голям културен център в бивш индустриален район, изолиран от културния живот на града. В бъдещия център освен галерията ще бъдат отворени също книжарници, мултифункционална зала за музика, театър и други възможности за прекарване на свободното време. Куратор на галерия „Индуриална 11“ е изкуствоведът **Весела Нождарова**.